

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Hietämäki, Sari; Mäki, Ville

Title: Arvio: Oliko ennen kaikki paremmin? : teatteriesitys suomalaisesta koulukeskustelusta ja sen tilasta

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 kirjoittajat

Rights: CC BY-NC-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Hietämäki, S., & Mäki, V. (2024, 23.8.2024). Arvio: Oliko ennen kaikki paremmin? : teatteriesitys suomalaisesta koulukeskustelusta ja sen tilasta. *Politiikasta*. <https://politiikasta.fi/arvio-olikonnen-kaikki-paremmint-teatteriesitys-suomalaisesta-koulukeskustelusta-ja-sen-tilasta/>

Arvio: Oliko ennen kaikki paremmin? Teatteriesitys suomalaisesta koulukeskustelusta ja sen tilasta

23.8.2024 / Sari Hietämäki ja Ville Mäki / Artikkelit, Arviot / Arviot, koulutuspolitiikka, Suomi / 5 minuutiksi luettavaa

Jyväskyläläinen teatteriesitys kuvaa suomalaisen koulun tilan sijaan suomalaisen koulukeskustelun tilaa. Huumorin keinoihin nojaava teos päättyy uusintamaan vakiintuneen puhettavan: opettajia ei kuunnella, vanhat hyvät asiat on unohdettu, ministerit ovat utopistisia hölmöläisiä ja tutkijat innovoivat järjettömyyksiä.

Näytelmä **Koulun tila – osa 1,5**. Ohjaus: Anna-Mari Laulumaa. Ensi-ilta 5.7.2024.

Jyväskyläläisen teatterintekijän **Anna-Mari Laulumaan** *Koulun tila – osa 1,5* on jatkoa viime vuoden Jyväskylän Kesässä ensi-iltansa saaneelle teokselle *Koulun tila – osa 1*. Teoksen käsikirjoittaneen, ohjanneen ja näytelleen Laulumaan alkuperäisenä tarkoituksena oli tuottaa teokselle jatko-osa 2.0, mutta Jyväskylän Huoneteatterilla nähtiin teoksen päivitetty versio 1,5.

Teos ilmentää ensimmäisen osan tavoin vakiintunutta huolta suomalaisten kruununjalokivestä ja vankkumattomasta ylpeydenaiheesta, maailmalla korkealle arvostetusta koululaitoksesta. Koulun tilaa ohjaavat paljonpuhuvat **kysymykset**: Miten tähän on tultu? Ja mihin tähän? Mihin ollaan menossa ja miksi? Siten teos on kiinnostava esimerkki yhteiskunnallisesta koulukeskustelusta.

Päivitetty teos on siirtynyt ensimmäisen osan monologista viimeaikaisen Pisa-keskustelun siivellä lähemmäksi stand up-komediaa ja improvisoitua performanssia. Uusia kohtauksia ja hahmoja Laulumaan rinnalla näyttelee **Jouni Huhtaniemi**.

Päivitetty teos on lisäksi napannut mukaansa uusia käsitteitä ja saanut yhä kaoottisempia sävyjä. Sen sanoma on kuitenkin säilynyt ennallaan: koulu on pilalla. Koulun tila – osa 1,5 tuo esiin, kuinka suomalainen koulukeskustelu on itsessään ilmiö, joka kaipaisi kriittistä tarkastelua.

Riviopettajan puolustuspuhe

Laulumaa kirjoittaa **sivuillaan**, kuinka Koulun tila -teoksen ensimmäinen osa muotoutui riviopettajan puolustuspuheeksi. Teoksella oli siis alusta alkaen selkeä sanoma, joka on luettavissa myös päivitetyn teoksen yhteydessä katsojille jaetusta ohjelmalehtisestä.

Ohjelmalehtinen sisältää teoksen esittelytekstin lisäksi luettelon aineistosta ja performanssin innoittajista. Erityismaininnan Laulumaalta saavat suomalaiset kasvatuksen tutkijat ja koulutusvaikuttajat **Pasi Sahlberg, Martti Hellström, Lea Pulkkinen, Jari Salminen** sekä israelilainen historioitsija **Yuval Noah Harari**. Lisäksi kiitoksen saavat ne nimeämättömät tutkijat ja opettajat, joita itsekkin aikoinaan sijaisena toiminut Laulumaa on teostaan varten haastatellut.

Päivitetyn teoksen rungon muodostaa kolminaisuus: “Koulu on muistoja”, “Koululla on historia”, “Koulu on Pisa-tuloksia”. Teoksen painotus on siirtynyt ensimmäistä osaa vahvemmin henkilökohtaisista muistoista ja kansakoulun historiasta suomalaisten koululaisten heikentyneisiin tuloksiin kansainvälisessä Pisa-oppimistulosten vertailussa ja oletettuihin syihin tämän taustalla.

Käsittelyyn pääsevät monet kasvatuksen käsitteet. Ilmoille heitetään opettajan ammatillisuus, tunnetaidot ja muutosvastarinta, kuten myös pallopedagogiikaksi Laulumaan nimeämä tutkijoiden uusi innovaatio. Lisäksi omat roolinsa saavat opettajankoulutukseen tiiviisti

kytkeytyvät käsitteet, kuten itseohjautuvuus, inkluusio, pelillistäminen, arviointi ja kehollisuus. Rärkeimmät kohtaukset sijoittuvat koulujen uusiin avotiloihin, joissa tanssitaan koulujen tunnetuin tanssi: hankehumppa. Ennen oli paremmin, eikä nykykoulussa ole päätä eikä häntää.

Rärkeimmät kohtaukset sijoittuvat koulujen uusiin avotiloihin, joissa tanssitaan koulujen tunnetuin tanssi: hankehumppa. Ennen oli paremmin, eikä nykykoulussa ole päätä eikä häntää.

Kontekstia teokselle ja suomalaiselle koululle tuovat historian lisäksi ajan ilmiöistä ilmastonmuutos ja globalisaatio, jotka kulminoituvat teoksessa koulujen digiloikkaan. Spoiler alert: Kouluissa ei saa enää käyttää paperia ja kynää! Syykin on selvä: suomalaisia puita ei saa kaataa, vaan ongelmat voi kilpailutettujen läppäreiden avulla ulkoistaa vaikka Kongoon.

Esitys rakentuu pitkälti koulukeskustelussa usein toistuvilla poleemisilla väitteillä ja yksinkertaistuksilla. **Koulun todellisia asiantuntijoita eli opettajia ei kuulla**, ja nykymeno muistuttaa hölmöläisten hommaa. Nimestään ja parodisoivasta otteestaan huolimatta Laulumaa esittelee koulun tilan sijaan suomalaisen koulukeskustelun tilaa uusintamalla mediassa usein näkyvää diskurssia eli puhetapaa.

Moniulotteista ja kriittistä kasvatust keskustelua toivova ei löydä esityksestä uusia sävyjä tai särmää, koska sen sanoma on tehty alusta alkaen selväksi. Ironia ei pure eikä satiiri iske, sillä Laulumaan esitys ei yllä suomalaisen koulukeskustelun taakse.

Koulukeskustelusta ja koulun tilasta

Laulumaan teos voidaan asettaa osaksi viime aikoina Suomessakin näkyviin nousutta konservatiivista kouludiskurssia. Konservatiivisessa diskurssissa korostuvat muun muassa kaipuu entisten aikojen kouluun sekä perustaitojen ja teknisen osaamisen merkityksen korostaminen.

Diskurssissa keskiöön nousee eräänlainen oppimisen liukuhihnamalli, jossa koulun tehtävä on iskostaa oppilaiden päihin tietty pysyvä joukko tietoja ja taitoja, 'vanhoilla hyvillä' menetelmillä. Laulumaan teoksessa näitä menetelmiä ovat kärsivällinen jankuttaminen ja ulkoa opettelu.

Konservatiivisesta diskurssista antaa hyvän esimerkin **Arno Kotron** Opettaja-lehdessä julkaistu teksti *Pisa-uutiset olivat hyviä!*. Tekstissään Kotro muun muassa kritisoi projektien ja ilmiölähtöisen oppimisen sisällyttämistä kouluarkeen ja opetukseen ja kutsuu niitä epämääräiseksi puuhasteluksi. Kotro vaatii enemmän aikaa perustyöhön, kertomatta

kuitenkaan miten ilmiöoppiminen on tämän “perustyön” kanssa ristiriidassa. Tekstin keskeinen teesi voidaan tiivistää seuraavasti: perinteet ovat tervettä järkeä, muutos absurdia.

Toisen esimerkin tarjoaa kirjailija **Roope Lipastin** kolumni *Nykykoulussa on liikaa oikeuksia ja liian vähän velvollisuuksia*, jossa kirjoittaja rakentaa karikatyyrejä itseohjautuvasta oppimisesta ja opettajan oikeuksien puutteesta. Toisin kuin Lipasti väittää, opettaja saa poistaa opetusta häiritsevän oppilaan luokasta. Ratkaisuksi Lipasti tarjoaa opettajan auktoriteetin vahvistamista.

Tutkijataustainen katsoja jää kaipaamaan purevaa yhteiskunnallista satiiria, ja erilaisten kulmien tutkimista huumorin avulla. Nauru jää tyhjäksi valitun näkökulman ja esityksen läpäisevän vahvan sanoman vuoksi.

Myös Laulumaan performanssi rakentuu vastakkainasettelujen varaan, eikä teos onnistu kyseenalaistamaan omaa positiotaan. Se ei myöskään tavoita ironian särmää monimutkaisessa ja sotkuisessa maailmassa, jossa koulun tehtävä on jatkuvasti erilaisten ristivetojen kohteena. Tutkijataustainen katsoja jää kaipaamaan purevaa yhteiskunnallista satiiria, ja erilaisten kulmien tutkimista huumorin avulla. Nauru jää tyhjäksi valitun näkökulman ja esityksen läpäisevän vahvan sanoman vuoksi.

Teatteriesitykseltä ei luonnollisestikaan voi vaatia samanlaisia kriteerejä, kuin esimerkiksi tieteelliseltä keskustelulta. Olisi kuitenkin suotavaa, että nimenomaisesti koulun tilaa tarkasteleva esitys ei tutkisi aihettaan ensisijaisesti helppojen naurujen kautta. Kuten esimerkiksi **Juha Suoranta** on kirjoittanut, suomalainen koulukeskustelu kaipaa ”perstuntuman paradigman” sijaan kokonaisvaltaista tarkastelua. Koulukeskustelun korjaaminen tuntuu paikoin mahdollottomalta tehtävältä, vaikka vastakkainasetteluista on *toivottu päästävän eteenpäin jo vuosien ajan*.

Koulun ja teatterin tehtävistä

Koulun tilan luoneen Laulumaan taito näyttämöllä on kiistaton, kuten myös ensimmäisen osan arvioinut **Minna Malja** kirjoittaa *Keskisuomalainen-lehden arviossa*. Ensimmäisessä osassa Laulumaan näyttelijäntyö piti otteessaan, ja menneiden koulumuistojen kautta värittyvät häpeän, vallankäytön ja väkivallan kokemukset toivat teokseen synkempiä sävyjä.

Ensimmäisen osan henkilökohtaisempi painotus loi myös validimman kaikupohjan valitulle näkökulmalle. Monen koulumuistot ovat sekoitus valoa ja varjoa, kuten Laulumaa kirjoittaa. Ensimmäistä osaa kannatelleiden henkilökohtaisten muistojen myötä katoaa päivitetystä teoksesta myös intensiteetti ja tarinallisuus.

Entistä vahvemmin huumorin keinoinhin nojaava päivitetty teos onnistuu kyllä naurattamaan yleisöään, joka suorastaan repeää raikuvaan nauruun kohtauksien yltyessä täyteen mittaansa. Teos ei kuitenkaan ota kriittistä etäisyyttä koulusta käytävään keskusteluun, vaan se päättyy toisintamaan konservatiivista kouludiskurssia huumorilla höystettynä. Siten se on myös esimerkki yhteiskunnallisesta koulukeskustelusta, joka on ilmiö itsessään.

Nostalgisten linssien läpi katsottuna menneisyys voi myös näyttää houkuttelevalta. Kasvatuksen tehtävät ovat kuitenkin huomattavasti moninaisemmat, kuin esimerkiksi pelkkien teknisten taitojen omaksumisen varmistaminen.

Teatterin tehtävä ei ole tarjota suoria ratkaisuja edes valtiolle keskeisten instituutioiden ongelmiin, kuten esimerkiksi **Ville Hämäläinen** kirjoittaa yliopistoa kuvaavan **Dosentit - näytelmän arvioissa**. Päivitetty *Koulun tila* välittää yleisiä kokemuksia, mutta sivuuttaa moniäänisyyden ja sen mahdollistaman kriittisen reflektion. Siten performanssi uusintaa vallitsevia diskursseja tarjoamatta uusia näkökulmia. Se ei haasta katsojaa ajattelemaan kriittisesti, vaan tarjoaa valmiiksi pureskeltuja ja moneen otteeseen kuultuja mielipiteitä kulutettavaksi.

Vallitsevalla Pisa-tulosten laskun aikakaudella on ymmärrettävää ja jopa luonnollista, että vastauksia yritetään etsiä menneistä ajoista. Nostalgisten linssien läpi katsottuna menneisyys voi myös näyttää houkuttelevalta. Kasvatuksen tehtävät ovat kuitenkin huomattavasti moninaisemmat, kuin esimerkiksi pelkkien teknisten taitojen omaksumisen varmistaminen.

Minkälainen rooli jää esimerkiksi demokraattiseen kansalaisuuteen kasvamiselle koulussa, joka rakentuu opettajajohtoisuudelle yhteistyön ja keskinäisen dialogin sijaan? Tähän kysymykseen Laulumaa ei edes yrittänyt vastata, vaikka sitä voidaan pitää yhtenä kasvatuksen tärkeimmistä kysymyksistä.

YTM Sari Hietamäki on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistossa.

YTK Ville Mäki on filosofian maisteriopiskelija.

Artikkelikuva: Ben Mullins / Unsplash

[← Edellinen Artikkeli](#)

Read also

Poliitikon kiistanalaisuus historiallisesta näkökulmasta

22.8.2024

Podcast: Feminismiä talouteen!

21.8.2024

Venezuelan kansa käänsi somen ”Tiktok-kuningas” Maduroa vastaan

17.8.2024

Kirjoittajista

Sari Hietamäki

YTM Sari Hietamäki on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopistossa.

Ville Mäki

YTK Ville Mäki on filosofian maisteriopiskelija.

Kommentoi

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista. Pakolliset kentät on merkitty *

Kirjoita tähän..

Lähetä kommentti »

Artikkeliin sovelletaan avoimen julkaisemisen lisenssiä tiedelehdille (CC BY-NC-ND). [Lue lisää tekijänoikeuksista.](#)

Tarkennettu haku

Hakusana

Ajanjakso

Kirjoittajat

Avainsanat

Hae

Selaa arkistoa

Suomi demokratia Euroopan unioni Venäjä populismi Media

Yhdysvallat Retoriikka Turvallisuuspolitiikka Maahanmuutto talous Tasa-arvo ilmastonmuutos

Tutkimus Eurooppa Yliopisto Ulkopolitiikka Vaalianalyysit Terrorismi Ranska DocPoint Puolueet Ihmisoikeudet Kysy

politiikasta Historia Ympäristöpolitiikka Uskonto Identiteetti Aktivismi nuoret Äärioikeisto Sosiaalinen media Ukrainan kriisi hallitus työ

sukupuoli Turkki talouspolitiikka Tutkijavideot Perussuomalaiset

Uusimmat podcastit

Poliitikasta

Feminismiä talouteen! Osa 1: Feministinen taloustieto

129

Poliitikasta - Feminismiä talouteen! Osa 1: Feministinen taloustieto

Poliitikasta - Tiedelehtien lukupiiri 4: Opiskelijoiden hyvinvointi ja hyvä elämä

Poliitikasta - Tiedelehtien lukupiiri 3: Virtuaaliset maailmamme ja tutkijan menetelmät

Poliitikasta - Tiedelehtien lukupiiri 2: Toiminta ja tulevaisuuskuvat ympäristökriisien ajassa

Poliitikasta - Tiedelehtien lukupiiri 1: Haasteet ja haaveet

Poliitikasta - Tiedelehtien lukupiiri: Mitä nuoret ajattelevat?

Poliitikasta - Digitaalinen yhteiskunta ja ikääntyneet: Kohti yhdenvertaisuutta

Poliitikasta - Osatyökykyisten työllistyminen tarvitsee vaikuttavia toimia ja tietoa

Latest tracks by [Poliitikasta](#)[Privacy policy](#)

Meistä

[Etusivu](#)[Mikä?](#)[Arkisto](#)[Videot](#)[Tapahtumat](#)[Podcastit](#)[Toimitus](#)[Kirjoittajat](#)[Poliitikasta](#)[kouluissa](#)[Terms & Privacy](#)[Policy](#)

Seuraa meitä

Poliitikasta
6,631 followers

Follow Page

Share

Onko sinulla kysyttävää?

[Ota yhteyttä](#)

Copyright © 2024 Poliitikasta ISSN 2323-7090: Terms & Privacy Policy